

Netta Marie Rønningen og Olaf Aagedal

KORONANASJONALDAG

EN DOKUMENTASJONSRAPPORT OM 17. MAI-FEIRINGEN 2021

KIFO Rapport 2021: 2

KIFO

INSTITUTT FOR
KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFORSKNING

Netta Marie Rønningen og Olaf Agedal

KORONANASJONALDAG

EN DOKUMENTASJONSRAPPORT OM 17. MAI-FEIRINGEN 2021

KIFO Rapport 2021: 2

KIFO Rapport 2021: 2

Rapporten er utgitt av

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning

Øvre Slottsgate 2 B, 0157 Oslo

www.kifo.no

kifo@kifo.no

ISBN 978-82-92972-58-8

ISSN 0807-7517

FORORD

I denne dokumentasjonsrapporten presenterer vi resultater fra en spørreskjemaundersøkelse om feiringen av nasjonaldagen 2021 under koronakrisen. Undersøkelsen er initiert og finansiert av KIFO som står faglig ansvarlig for gjennomføringen. Studien er en del av «paraplyprosjektet» *Ritualer og religiøse fellesskap under koronakrisen*.

Spørreskjemaet til surveyen er utarbeidet av KIFO-forskerne Ånund Brøttveit, Tore Witsø Rafoss og Olaf Agedal. Norstat har hatt ansvar for trekking av utvalg og innhenting av svarene.

Dokumentasjonsrapporten er utarbeidet av Netta Marie Rønningen og Olaf Agedal, med Rønningen som hovedansvarlig.

Oslo, oktober 2021

Netta Marie Rønningen og Olaf Agedal.

INNHold

FORORD	3
INNHold.....	4
TABELL- OG FIGURLISTE.....	5
1. INNLEDNING	7
1.1 BAKGRUNN – SMITTESITUASJON OG RESTRIKSJONER	8
1.2 UNDERSØKELSER OM 17. MAI-FEIRINGER	9
2 17. MAI-FEIRINGEN 2021	11
2.1 BETYDNINGEN AV KJØNN OG ALDER	11
2.2 RESULTATER FRA UNDERSØKELSEN OM 17. MAI-FEIRINGEN 2021	12
2.3 KVALITATIVE SVAR	19
LITTERATURLISTE	25
VEDLEGG: SPØRRESKJEMA	26

TABELL- OG FIGURLISTE

Tabell 1 Feiring av 17. mai. Prosent	12
Tabell 2 Hvem respondentene feiret 17. mai sammen med. Prosent	12
Tabell 3 Nasjonaldagsfeiring på fjernsyn og internett. Prosent	13
Tabell 4 Feiringsformer. Prosent	13
Tabell 5 Hva som er viktig for å komme i 17. mai-stemning	14
Tabell 6 Flaggbruk siste 12 månedene av respondenten selv eller husstanden. Prosent	16
Tabell 7 Nasjonaldrakt/bunad. Prosent	16
Tabell 8 17. mai-antrekk. Prosent	16
Tabell 9 Følelser knyttet til 17. mai. Prosent	17
Tabell 10 Holdninger til feiring av 17. mai	18
Tabell 11 17. mai-feiringen under koronakrisen sammenlignet med tidligere feiringer. Prosent	19
Figur 1 Hva som er viktig for å komme i 17. mai-stemning	15
Figur 2 Følelser knyttet til 17. mai. Prosent	17
Figur 3 Holdninger til feiring av 17. mai	18

1. INNLEDNING

Koronakrisen har skapt en unntakssituasjon når det gjelder våre tradisjonelle måter å feire store nasjonale og religiøse høytider på. Julefeiringen og nasjonaldagsfeiringen i Norge er feiringer med lang historie og bred oppslutning, og de representerer tradisjoner som trolig har stor betydning for befolkningens religiøse og nasjonale identitet. Koronakrisen skapte brudd i disse feiringstradisjonene. For første gang etter krigen ble for eksempel nasjonaldagen feiret uten barnetog og julen uten de tradisjonelle lokale julegudstjenestene.

For ettertiden er det viktig å ha kunnskap om hva som skjedde i denne unntakssituasjonen. Hva gjorde, tenkte og følte folk når feiringer som preger årets normale rytme, ikke lenger kunne gjennomføres på vanlig måte? For å få svar på dette, gjennomførte KIFO surveyer om befolkningens julefeiring og nasjonaldagsfeiring under koronakrisen. Siden minner og følelser om det man har deltatt i, kan endre seg raskt, ble det lagt vekt på å innhente opplysningene så tett inn på feiringene som mulig.

I denne dokumentasjonsrapporten – og i søsterrapporten «Koronajul» (KIFO-rapport 2021: 3) – presenteres unike data om hva som skjedde under «koronafeiringene». Dette er data som vil være av stor interesse, når historien om koronakrisen skal skrives. Kunnskap om hva som skjer i en unntakssituasjon, kan også være et inntak til å forstå mer av feiringers mening og funksjon. Hva skjer med meningen i en nasjonaldagsfeiring når en sentral seremoni som barnetoget fjernes? Eller med julefeiringen når den religiøse hovedseremonien, den lokale julegudstjenesten, avlyses? I så måte representerer koronakrisen en unik «eksperimentsituasjon» siden dette er endringer vi ellers ikke ville kunne ha prøvd ut og sett konsekvensene av. Hva er fundamentet i feiringene? Hvor dynamiske er feiringstradisjonene når det gjelder å tilpasse seg kriser og nye feiringsrammer?

Data om hva som skjedde under «koronafeiringene», kan også ha interesse ut over det historiske og sosiologiske. Mye tyder på at pandemier og smittevern hensyn også kan komme til å prege framtidige høytider og feiringer. Dokumentasjon om hvordan folk tilpasset seg smittefare og smittevernregler under tidligere «pandemifeiringer», og hvordan reguleringene både påvirket smittesituasjonen og folks opplevelse av feiringene, kan være nyttig for helsepolitisk og kulturpolitisk planlegging. Når det gjelder nasjonaldagen, der vi har opplevd to «koronafeiringer», har vi sett at alternative kriseritualer som ble etablert i 2020 ble videreført i 2021.

Denne rapporten er en dokumentasjonsrapport. Den presenterer og kommenterer kort et tallmateriale og gjør rede for hvordan dette er innhentet ved å beskrive utvalget og gjengi spørreskjemaet som er brukt. Dokumentasjonsrapporten er ikke en forskningsrapport, men ment som utgangspunkt for videre forskning og teoretisk analyse. Rapporten er først og fremst ment for journalister og forskere som ønsker å få et bilde av hva materialet inneholder og dens nyhets- og forsknings-potensiale. Resultatene vil bli videre bearbeidet og publisert i fagartikler og forskningsrapporter.

1.1 BAKGRUNN – SMITTESITUASJON OG RESTRIKSJONER

Koronaviruset kom til Norge i februar 2020. Mange ble smittet de påfølgende månedene. Før 17. mai-feiringen 2020 var antall nye smittede synkende. Samme uke som nasjonaldagen¹ (uke 20), var det registrert 127 nye tilfeller av koronasmittede. Antallet tilfeller var lavt sammenlignet med uker tidligere, med 1733 nye tilfeller i uke 13 (FHI 2021). Usikkerheten rundt koronaviruset var allikevel stor siden dette var tidlig i pandemien, og regjeringen bestemte at det var nødvendig å begrense feiringen.

I forkant av 17. mai-feiringen 2020 hadde regjeringen satt opp nasjonale rammer for gjennomføring av feiringen. Smitteverntiltakene satte store begrensninger for feiringen. Den første begrensningen regjeringen innførte var at barnetog ikke kunne gjennomføres på vanlig måte. Korps og kor var imidlertid tillatt med avstandsbegrensninger. Offentlige arrangementer var tillatt med opptil 50 deltakere. Det var lov å være opptil 20 personer i private samlinger. En forutsetning var at man kunne holde én meters avstand. Det ble oppfordret til å holde alle typer arrangementer, både offentlige og private, utendørs (Regjeringen 2020a). Samtidig som regjeringen kom med restriksjoner for feiringen, forsøkte de også å skape et nytt felles holdepunkt, nemlig å synge «Ja, vi elsker dette landet» i fellesskap (Regjeringen 2020b).

De fleste tenkte at de strenge restriksjonene rundt feiringen av 17. mai 2020 kun gjaldt ett år, og at vi året etter ville være tilbake til normalen. Slik ble det ikke. Antall smittede steg igjen på høsten 2020. Smittetrykket før nasjonaldagsfeiringen 2021 var høyere enn året før. Uken før 17. mai² (uke 19) var det registret 2560 nye tilfeller av koronasmittede (FHI 2021). Smittenivået gjorde at vi andre året på rad måtte feire 17. mai med strenge restriksjoner.

De generelle rådene 17. mai 2021 var å begrense sosial kontakt og å heller møte folk utendørs enn innendørs. Det var kommunale forskjeller, og det var den enkelte kommune, i samråd med 17. mai-komiteen og kommuneoverlegen, som måtte ta stiling til hvordan feiringen skulle skje, basert på regjeringens råd og regler. Det ble oppfordret til å avlyse 17. mai-tog og andre arrangementer som kunne føre til folkeansamlinger eller tiltrekke seg personer fra andre kommuner. Det ble igjen oppfordret til å være med på en felles allsang av «Ja, vi elsker dette landet». Slik ble kriseritualet som oppstod året før, videreført. Områder som ikke hadde lokale begrensninger eller arrangementforbud kunne gjennomføre 17. mai-tog med gjeldende antalls- og avstandsbegrensninger. I kommuner der det ikke var tillatt med arrangementer, kunne korps og kor fremføre musikk og korps marsjere i gatene, hvis det ikke på forhånd var annonsert (Regjeringen 2021).

Den nasjonale antallsbegrensningen på hvor mange gjester man kunne ha besøk av, var satt til fem personer. Denne begrensningen var strengere enn året før. Hvis alle gjestene tilhørte samme husstand, kunne man være flere. Det var lov til å samles ti personer utenom private hjem innendørs og 20 utendørs. På offentlige arrangementer med tilviste plasser var det lov å samles 100 personer innendørs og 600 personer utendørs. På utendørsarrangementer hvor det var mulig å holde én meters avstand, var det mulig å være 200 personer (Regjeringen 2021).

¹ 17. mai 2020 var en søndag.

² 17. mai 2021 var en mandag.

1.2 UNDERSØKELSER OM 17. MAI-FEIRINGER

Surveyen om 17. mai-feiringen under koronakrisen ble gjennomført i etterkant av nasjonaldagsfeiringen 2021. I undersøkelsen spurte vi om befolkningens forhold til 17. mai-feiring og om hvordan koronakrisen påvirket måten de feiret 17. mai på. Surveyen var en del av et større prosjekt med tittelen «Ritualer og religiøse fellesskap under koronakrisen».

Undersøkelsen ble gjennomført av Norstat på vegne av KIFO. Det var en online survey som ble sendt ut til et panel bestående av et representativt utvalg av befolkningen. Norstat har vektet utvalget i forhold til kjønn, alder og bosted. Surveyen ble gjennomført i perioden fra 25. mai 2021 til 4. juni 2021 og består av 1000 respondenter.

Tidligere har det blitt gjennomført to surveyer om 17. mai-feiringen i Norge. En undersøkelse ble gjennomført i 1998 og en i 2013 (se Botvar og Lunestad 2001 og Botvar, Holberg og Agedal 2013 for nærmere redegjørelse for de tidligere undersøkelsene). I noen tilfeller valgte vi i 2021-surveyen å stille samme, eller tilnærmet samme spørsmål, for å kunne sammenligne og se på endringer. Det gjelder spørsmålet om følelser knyttet til 17. mai-feiring (spørsmål 2), om holdninger til feiring av 17. mai (spørsmål 3), om flaggbruk (spørsmål 4) og om bunad/nasjonaldrakt (spørsmål 9). For nærmere komparasjon og analyse viser vi til dokumentasjonsrapportene fra 2001 og 2013.

2 17. MAI-FEIRINGEN 2021

I denne delen skal vi se på resultatene fra undersøkelsen om 17. mai-feiringen 2021. Tabellene viser den prosentvise fordelingen av svarene fordelt på kjønn og alder. Vi skal også gi eksempler fra det kvalitative materialet, som består av skriftlige beretning om 17. mai-feiringen.

2.1 BETYDNINGEN AV KJØNN OG ALDER

Hovedinntrykket er at det er små forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder holdninger til 17. mai og måten man ferier dagen på. Her vil vi bare kommentere der tallmaterialet viser tydelige forskjeller. Det er langt flere kvinner (69 prosent) enn menn (16 prosent) som har bunad. Det er også store kjønnsforskjeller når det gjelder hva man hadde på seg under 17. mai-feiringen i 2021. 23 prosent av kvinnene sier at de hadde på seg bunad, mens bare 6 prosent av mennene sier det samme. Det er også flere kvinner enn menn som sier at å gå i bunad er viktig for å komme i 17. mai-stemning (45 % av kvinnene mot 19 % av mennene). Det er imidlertid interessant at kjønnsforskjellene er mindre når det gjelder synet av bunad som stemningsskapende faktor. 50 prosent av mennene og 62 prosent av kvinnene sier at å se bunader er viktig for å komme i 17. mai-stemning.

Undersøkelsen viser at det er noen aldersforskjeller i feiringen av 17. mai 2021. De største forskjellene finner vi som regel mellom den yngste alderskategorien, de mellom 15 og 29 år («de yngre») og den eldste alderskategorien, de over 60 år («de eldre»). Det er primært disse to alderskategoriene vi sammenligner og kommenterer i denne delen.

Det er aldersforskjeller i hvor man feiret nasjonaldagen og med hvem man feiret sammen med (se **Tabell 1** og **Tabell 2**). Det var flere eldre (60 %) som feiret dagen hjemme, sammenlignet med yngre (49 %). De yngre aldersgruppene feiret dagen oftere hos venner (3 %) og med venner (50 %), sammenlignet med de eldre, hvor kun 10 prosent feiret hos venner og 20 prosent med venner.

Det er også tydelige aldersforskjeller i hvem som har fulgt 17. mai-sendinger på de nasjonale fjernsynskanalene. 76 prosent av de eldre mot 49 prosent av de yngre sier de har gjort dette (se **Tabell 3**).

Det er noen tydelige forskjeller mellom alderskategoriene når det gjelder hva som er viktig for å komme i 17. mai-stemning. 17. mai-frokost, sjampanje, is og pølser, og å gå i bunad er viktigere for 17. mai-stemningen for de yngre enn for de eldre. De eldre på sin side, verdsetter korpsmusikk og 17. mai-taler mer enn de yngre. Her det trolig grunnlag for å snakke om ulike aldersbestemte feiringskulturer som det kan være fruktbart å studere nærmere. Her kan det også være interessant å se på aldersforskjeller i hvilke følelser man knytter til dagen. For den yngste gruppen er følelse av fellesskap den viktigste, for de eldre scorer følelsen av høytid høyst.

2.2 RESULTATER FRA UNDERSØKELSEN OM 17. MAI-FEIRINGEN 2021

Tabell 1 Feiring av 17. mai. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
Feiret den hjemme (inne eller utenfor stedet der jeg bor)	54	56	52	49	50	57	60
Feiret den på besøk hos familie/slekt	27	26	28	22	29	24	32
Feiret den på besøk hos venner	16	14	18	38	13	7	10
Feiret den i lokalmiljøet (utenom egen bolig)	11	12	10	12	12	11	9
Feiret ikke dagen	7	9	6	7	10	9	4
Feiret den ute i naturen	7	7	6	10	8	6	4
Feiret den andre steder	6	6	7	6	6	5	8
Feiret den i hytte eller fritidsbolig	5	6	4	4	4	8	4
Vet ikke	0	0	0	0	0	0	0
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved flere av kategoriene.

Tabell 2 Hvem respondentene feiret 17. mai sammen med. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
Feiret sammen med nærmeste familie/husstand	69	73	66	63	74	71	69
Feiret sammen med venner jeg har vært sammen med under koronakrisen	26	24	27	50	22	15	20
Feiret sammen med slekt (ut over nærmeste familie)	21	20	23	15	26	25	19
Feiret alene	8	9	7	4	6	10	10
Feiret sammen med venner jeg ikke har vært sammen med under koronakrisen	6	7	5	14	6	2	3
Deltok fysisk i feiringer sammen med personer jeg ikke kjenner / vet hvem er	5	7	3	8	5	5	3
Andre alternativ	4	4	4	4	6	4	3
Deltok digitalt i feiringer sammen med andre gjennom sosiale medier (f.eks. Facebook, Skype, FaceTime eller lignende)	1	1	1	2	1	1	1
Feiret ikke dagen	1*	0	1	0	1	0	0
Vet ikke	0	0	0	1	0	0	0
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved flere av kategoriene.

* I Tabell 1 var det 7 prosent som krysset av for å ikke ha feiret dagen. Spørsmålet kan forstås som hvem man var sammen med på dagen. Det kan være med på å forklare hvorfor færre har krysset av for at de ikke feiret dagen i Tabell 2.

Tabell 3 Nasjonaldagsfeiring på fjernsyn og internett. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15– 29	30– 44	45– 59	60–
Så på sendinger på nasjonale fjernsynskanaler (NRK, TV2, TVNorge og lignende)	65	63	67	49	61	70	76
Vet ikke / husker ikke	17	19	15	33	16	12	9
Andre alternativer	15	15	15	13	20	16	11
Så på lokale sendinger (på internett) fra feiringer på stedet der jeg bor	11	9	12	11	8	10	13
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved flere av kategoriene.

Tabell 4 Feiringsformer. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15– 29	30– 44	45– 59	60–
Har ikke sett på eller deltatt i noen alternative feiringsformer	48	51	44	47	44	50	49
Sett eller hørt et musikk-korps marsjere/spille	28	26	30	29	30	27	26
Deltatt i felles nasjonal avsynging av «Ja, vi elsker» (klokka 12)	21	19	23	24	18	18	22
Sett på eller deltatt i en bilkortesje	17	18	16	16	19	18	15
Sett på eller deltatt i en båtkortesje	9	10	8	8	11	9	7
Sett på eller deltatt i andre alternative feiringsformer	5	5	6	6	5	5	5
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

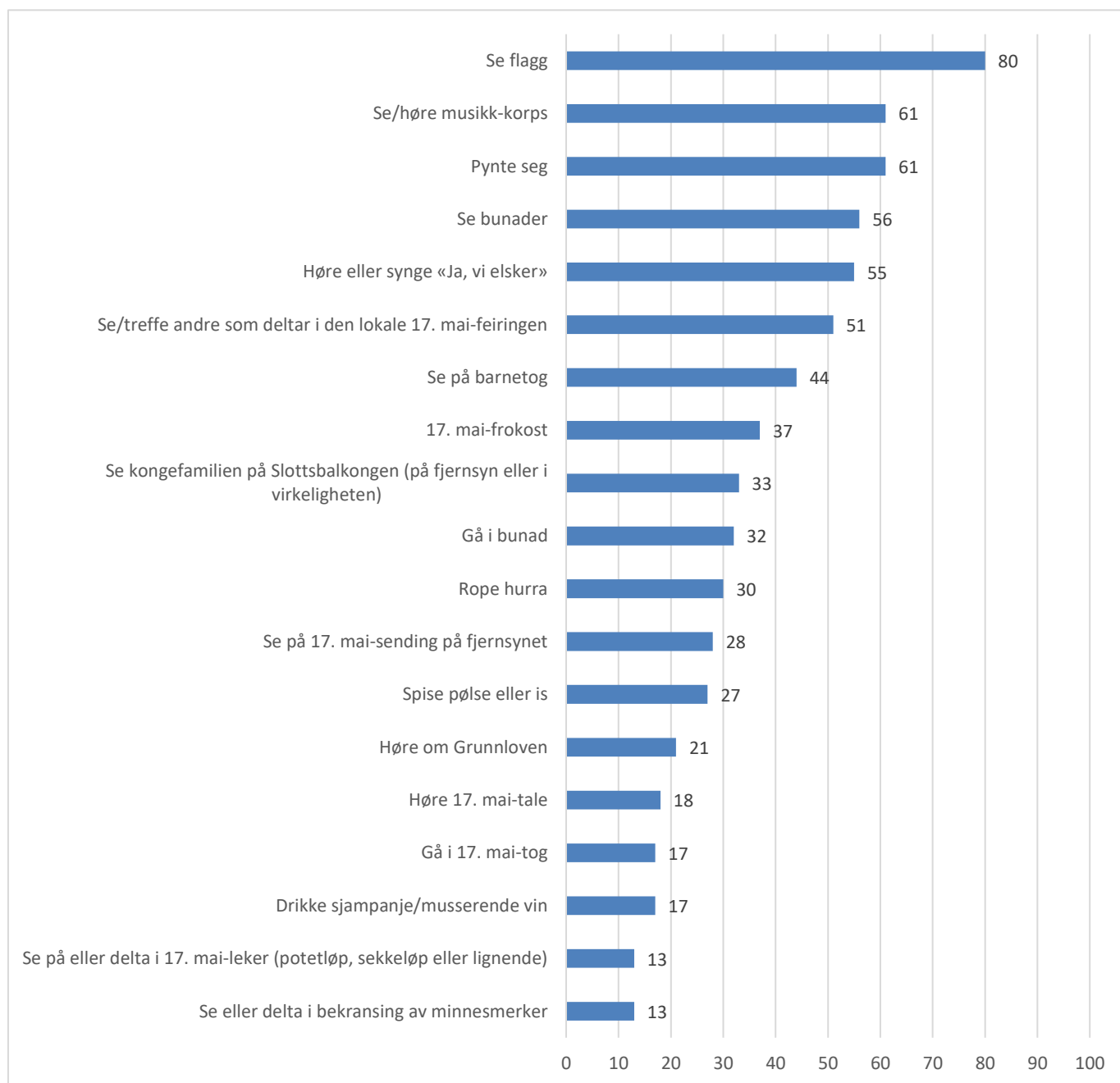
Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved flere av kategoriene.

Tabell 5 Hva som er viktig for å komme i 17. mai-stemning

	Alle	Mann	Kvinne	15– 29	30– 44	45– 59	60–
Se flagg	80	75	85	78	82	78	82
Se/høre musikk-korps	61	53	70	49	63	58	73
Pynte seg	61	57	65	72	62	55	58
Se bunader	56	50	62	73	57	47	50
Høre eller synge «Ja, vi elsker»	55	52	59	48	54	55	62
Se/treffe andre som deltar i den lokale 17. mai-feiringen	51	51	51	60	58	45	43
Se på barnetog	44	43	46	34	43	47	51
17. mai-frokost	37	36	39	53	41	32	27
Se kongefamilien på Slottsbalkongen (på fjernsyn eller i virkeligheten)	33	29	36	26	37	36	32
Gå i bunad	32	19	45	44	31	26	27
Rope hurra	30	28	32	24	30	28	35
Se på 17. mai-sending på fjernsynet	28	23	34	32	28	25	29
Spise pølse eller is	27	26	28	41	38	22	12
Høre om Grunnloven	21	23	20	15	17	26	27
Høre 17. mai-tale	18	19	18	14	15	18	25
Gå i 17. mai-tog	17	18	15	18	17	20	13
Drikke sjampanje/musserende vin	17	16	18	33	15	11	11
Se på eller delta i 17. mai-leker (potetløp, sekkeløp eller lignende)	13	12	14	16	17	12	7
Se eller delta i bekransing av minnesmerker	13	19	7	13	9	16	13
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Prosent av respondentene som har svart «Viktig» eller «Meget viktig» ved hver av kategoriene.

Figur 1 Hva som er viktig for å komme i 17. mai-stemning

Prosent av respondentene som har svart «Viktig» eller «Meget viktig» ved hver av kategoriene.

Tabell 6 Flaggbruk siste 12 månedene av respondenten selv eller husstanden. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
Nasjonale festdager (17. mai o.l.)	80	78	82	74	72	85	85
Private festdager (fødselsdager o.l.)	49	49	49	42	47	57	47
Religiøse festdager og helligdager (1. juledag o.l.)	19	18	20	16	15	20	24
Har ikke brukt flagget i løpet av året	16	17	15	20	23	10	13
Private sørgedager (begravelser, dødsfall)	9	9	9	7	9	11	10
Idrettsarrangement	3	4	2	5	3	3	1
Andre sammenhenger	2	2	2	2	1	2	3
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved flere av kategoriene.

Tabell 7 Nasjonaldrakt/bunad. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
Har nasjonaldrakt/bunad	42	16	69	45	43	38	42
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Tabell 8 17. mai-antrekk under feiring 2021. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
Pyntet meg med klær som jeg ikke bruker daglig	58	64	51	49	59	58	62
Vanlige klær som jeg bruker daglig	27	29	24	24	29	30	24
Nasjonaldrakt/bunad	14	6	23	25	11	9	13
Husker ikke / vet ikke	2	2	1	1	1	3	0
Total	100	100	100	100	100	100	100
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

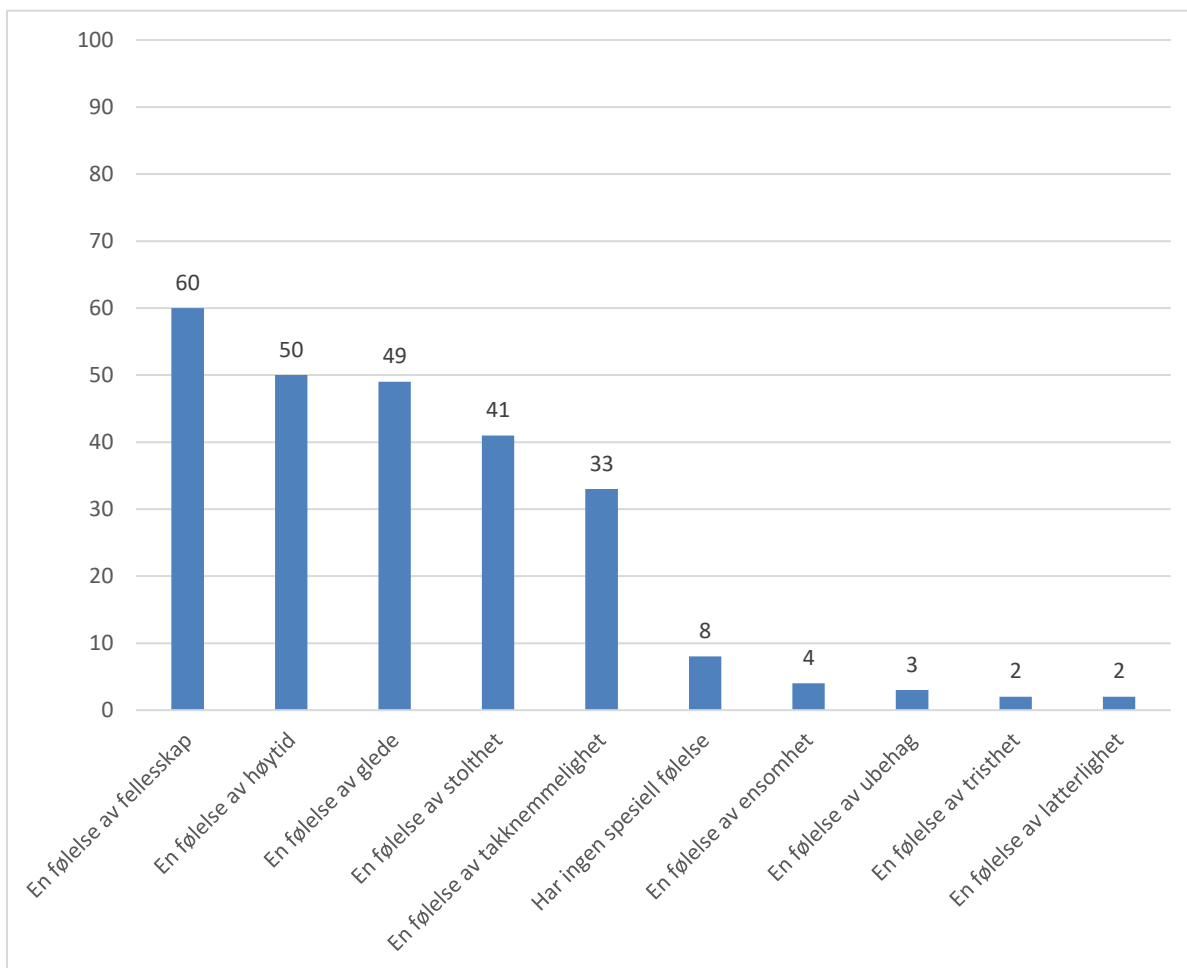
Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved én av kategoriene.

Tabell 9 Følelser knyttet til 17. mai. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
En følelse av fellesskap	60	61	59	70	67	50	56
En følelse av høytid	50	47	52	46	40	53	58
En følelse av glede	49	46	52	62	48	39	48
En følelse av stolthet	41	42	41	45	45	43	34
En følelse av takknemmelighet	33	29	38	27	29	39	37
Har ingen spesiell følelse	8	9	7	5	9	10	9
En følelse av ensomhet	4	4	5	5	6	4	3
En følelse av ubehag	3	3	3	4	4	3	2
En følelse av tristhet	2	3	2	2	2	4	1
En følelse av latterlighet	2	2	1	2	3	0	1
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved tre av kategoriene.

Figur 2 Følelser knyttet til 17. mai. Prosent

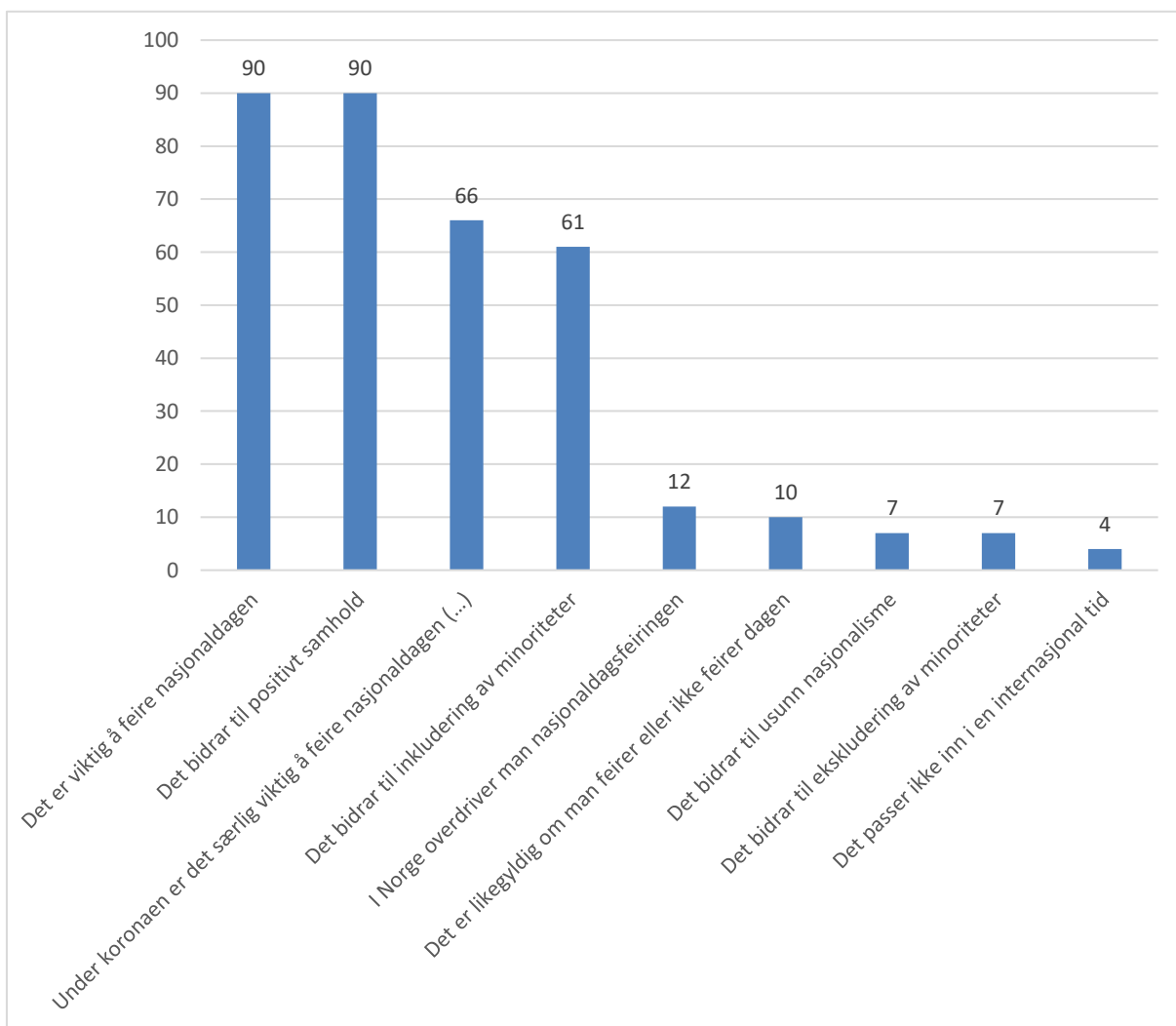
Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved tre av kategoriene.

Tabell 10 Holdninger til feiring av 17. mai

	Alle	Mann	Kvinne	15–29	30–44	45–59	60–
Det er viktig å feire nasjonaldagen	90	89	90	89	87	89	93
Det bidrar til positivt samhold	90	89	92	88	91	91	91
Under koronaen er det særlig viktig å feire nasjonaldagen, så lenge det ikke øker smittefaren	66	65	67	72	60	60	72
Det bidrar til inkludering av minoriteter	61	61	60	62	61	62	58
I Norge overdriver man nasjonaldagsfeiringen	12	7	10	13	10	9	8
Det er likegyldig om man feirer eller ikke feirer dagen	10	11	9	21	10	6	5
Det bidrar til usunn nasjonalisme	7	9	4	10	6	7	4
Det bidrar til ekskludering av minoriteter	7	9	6	15	7	4	5
Det passer ikke inn i en internasjonal tid	4	6	3	8	5	3	3
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Prosent av respondentene som har svart «Helt enig» eller «Ganske enig» ved hver påstand.

Figur 3 Holdninger til feiring av 17. mai

Prosent av respondentene som har svart «Helt enig» eller «Ganske enig» ved hver påstand.

Tabell 11 17. mai-feiringen under koronakrisen sammenlignet med tidligere feiringer. Prosent

	Alle	Mann	Kvinne	15– 29	30– 44	45– 59	60–
Verken bedre eller dårligere, bare annerledes	39	35	42	32	38	36	47
Forskjellig fra tidligere år på en negativ måte	37	42	33	45	38	40	27
Omtrent som den pleide å være tidligere (før koronakrisen)	13	13	13	13	10	14	14
Forskjellig fra tidligere år på en positiv måte	11	10	12	10	13	10	12
Total	100	100	100	100	100	100	100
Antall	1000	503	497	229	228	258	285

Respondentene hadde mulighet til å krysse av ved én av kategoriene.

2.3 KVALITATIVE SVAR

Vi spurte respondentene om det var noe de husket spesielt godt fra sin 17. mai-feiring i 2021. Vi ba respondentene både beskrive positive og negative minner. Nedenfor presenterer vi et utvalg av svarene, med utgangspunkt i både typiske svar, men også svar som viser bredden i materialet. Vi har valgt ut svar som beskriver positive minner fra dagen, negative minner fra dagen og svar som både består av positive og negative minner.

Positive minner fra dagen

«17. mai frokosten var positiv da den ble mer rolig enn den bruker å være. Tidligere har vi stresset med påkledning for å rekke barnetog etc.»

«17. mai var en god dag som de fleste andre dagene er - med eller uten korona.»

«17. maifeiring er en fellesskapsopplevelse. Bilkortesje med flagg og pyntede biler er en mulighet i coronatiden. All oppfordring om at vi må sitte hjemme og se alt som blir sendt på tv eller annet digitalt, kunne jeg vært foruten.»

«17.mai morgen, våknet til radio med koselig musikk og intervjuer, reportasjer etc. Se flagg vaie ved alle hjem på min luftetur med hund. Spiste god 17.mai - frokost med min ektefelle. Hadde gjort noe ferdig dagen i forveien. Feiret dagen med barn og barnebarn og eks svigerbarn. Vi har også vært sammen tidligere i koronastengningen. Sang nasjonalsangen felles med Norge. Alle var med. Lyttet til Kongens tale. Hadde leker og aktiviteter med barn og voksne. Alle var vi pyntet - gutta i dress - jenter i bunader/festdrakter. Spiste deilig middag sammen med kaker og is til dessert. Barna fikk kose seg med flere stk is og kongefamilien, korpsmusikk - der familiens barn apet etter og spilte i korps de også - til mye latter og moro. Senere så tittet vi voksne på bilkortesje, div taler og seremonier som var i min hjemkommune. Så også på diverse fjernsynsprogrammer utover kvelden.»

«17.mai i år. Campingtur. Kjøre hjemover via byer og bygder. Se andre marsjere. Bruke flagget pynte bil.»

«Annerledes, men veldig koselig markering. Trenger ikke store folkemengder, tivoli og barnetog for å komme i stemning og for å få en flott feiring!»

«At det at vi stilte i bunad på dagen gledet mange i lokalmiljøet.»

«At det føltes helt greit å ikke pynte seg, ikke like mange som legger merke til det.»

«At vi pyntet ponnien som jentungen har på fôr med 17.mai sløyfer og tok bilder.»

«Behagelig, ikke stress.»

«Bilkortesje og båtkortesje var gøy.»

«Bilkortesje. Bør bli fast tradisjon.»

«Ble positivt overrasket da skolekorpset marsjerte og spilte forbi i nabolaget.»

«Blei meire tid sammen med familien enn tidligere. Et stort pluss.»

«Boyså kjøpte nye briller på esso.»

«Båling i regnværet og at vi hørte bilkortesjen over fjorden da de stoppet for å spill «Ja, vi elsker».»

«Deilig å slippe alt stresset rundt dugnader. Mer tid til familien. Veldig hyggelig med båtkortesje.»

«Det er alltid hyggelig med kongefamilien vår. Det er flott og fint og styrker at de finnes, det virker som om de virkelig bryr seg.»

«Det var en fin feiring med nærmeste familie. Ikke stress å styr for å rekke barnetoget. Så på bilkortesje med familien og hadde det fint hjemme.»

«Det var hyggelig å kunne spille med korpset igjen, selv om det ble vesentlig mindre enn vanlig.»

«Det var ikke noe stress. Jeg nøt dagen uten å måtte gjøre noe.»

«Det var koselig å være hjemme sammen med familien hele dagen i stedet for å farte rundt hele dagen.»

«Det var veldig fint vær og jeg satt på terrassen og spiste spekeskinke og kringle med samboeren.»

«Dro på fjelltur, lite stress.»

«En av gjestene hadde med sanghefte, veldig gøy.»

«En bra dag i et dårlig år.»

«En fin dag med egen kohort. Flagg på altanen, god mat, og leker og spill for barnebarn som er i samme kohort.»

«Endelig en mulighet til å feire i turklær på hytta på fjellet istedenfor å måtte ha på bunad og gjøre det samme vi har gjort i alle år siden vi fikk barn.»

«Et lite avbrekk fra en ellers mer stressende og isolerende hverdag. Koselig å se mennesker ute i bunad, ga en følelse som barnetog pleier å gi, selv om det ikke var helt det samme.»

«Feiret andre 17. mai som mamma. Det var fint! Hadde sydd egen festdrakt som jeg hadde på meg.»

«Feiringar som 17.mai understreker verkeleg samhaldet ein har med vennene sine, særskild under koronarestriksjonar. Generell hygge og taknemlighet for mine venner.»

«Felles allsang av nasjonalsangen vår. Litt rart, men koselig å synge til en tv.»

«Fint vær, tur i skogen, tv-sendinger på NRK.»

«Gikk i tog på Minecraft med niesene mine, synes det er veldig bra at de engasjerer barna på plattformer de allerede bruker og synes er gøy. Var også gøy for de voksne å se plassene de hadde bygd.»

«Hyggelig å pynte seg i bunad, spesielt siden min voksne sønn innviet sin bunad som han fikk av meg. Koselig tur til sentrum og påfølgende besøk hos nær venn.»

«Jeg kjente en veldig nasjonalfølelse i år, fra nærmest samtlige leiligheter i gatene gjennom byen hadde de som bodde der heiset flagg.»

«Roligere feiring uten stress, men det blir fint med en normal og mer stressende 17.mai neste år.»

Negative minner fra dagen

«17. Mai i år var stusseligere enn vanlig, og jeg fikk ikke muligheten til å gjøre ting som ellers er tradisjon å gjøre.»

«17. mai skal feire nasjonen Norge, og det faktum at vi lever i et fritt samfunn. Det faktum at vår nasjon er mindre fri enn før, og at vi går mot vår egen grunnlov har satt en demper på årets feiring, og sannsynligvis på fremtidige feiringer også.»

«17. mai er latterlig å feire. bygger bare opp til usunn nasjonalisme (som igjen fører til rasisme og diskriminering) og oss mot dem mentalitet. En uting er det. Samt vi er ikke frie når vi ligger under EU styre. Få tilbake råderetten over eget land og ressurser.»

«Alene med stengt by.»

«At jeg ikke fikk gått i tog.»

«At vi måtte forholde oss til smittevernreglene og dermed ikke kunne være mer enn 10 personer. Dette anses som negativt i forhold til normal 17. mai feiring.»

«Begrenset antall besøkende, rolig, savner større folkemengder musikk, tog osv.»

«Blei en veldig kjedelig feiring da jeg valgt å være hjemme for å holde smittevernregler.»

«Brukte ikke bunad. Var redd for smitte enda vi var innenfor antall ifølge restriksjoner.»

«Datteren på 8 år syntes det var veldig leit for 2 år på rad og ikke få gå i tog.»

«Den gode følelsen av og være en nasjon vi med.»

«Den vart rar, da eg var isolert pga fare for koronasmitte, utsatt sjukdom.»

«Det jeg husker aller best var vel at det var så dårlig vær, slik at planene jeg hadde for dagen, ikke ble noe av. Var meningen at dagen skulle feires utendørs sammen med familien.»

«Det var en drittdag. Vi hadde ingen å feire med ettersom andre familiemedlemmer og venner hadde besøk av andre innenfor 5 personsregelen. Hadde antallet vært 10 stk hadde vi fått feiret.»

«Det var litt kjedelig med familien og uten feiringen og toget.»

«Det var regnvær, så det ble en demper på ute aktiviteter.»

«Det var uvanlig vått.»

«Det vart ikkje heilt den same stemninga utan barnetog.»

«Dritt i forhold til normalt.»

«Dårlig vær og begrensninger i kontakt med andre var ikke spesielt hyggelig!»

«Dårlig vær, ikke noe korps eller tog i nærområdet, grillen gikk tom for gass.»

«Ekskludert fordi kunne ikke være så mange sammen.»

«En ensam helg, så egentligen ganske trist.»

«En følelse av frustrasjon og oppgitthet.»

«En litt vemodig dag som jeg gjerne skulle feiret, men holdt meg hjemme på grunn av covid 19.»

«Ensomhet. Første gang uten bunad på 17.mai. Rømmegrøt og is som alltid. Flagg som alltid.»

«ensomt og trist å ikke se folk.»

«Feiret alene, følelse av ensomhet og ekskludering. Dro ut av byen for å komme unna min favorittdag.»

«Husker den nesten ikke, den var som en hvilken annen dag i løpet av året.»

«Ingen fest, få på besøk, ingen 17.mai-følelse.»

«Ingen klemmer.»

«Ingen offentlige arrangement å gå til er en stor ulempe.»

«Jeg har en førsteklassing, og det var trist at hun ikke fikk oppleve tradisjonell feiring på skolen sin.»

«Jeg var i karantene, og ventet svar på en test for å komme ut. Jeg fikk ikke det i løpet av dagen som forventet, og var inne hele dagen. Fikk feiret med nærmeste familie, og så på TV-sending der det ble feiret, men fikk ikke feiret som planlagt og forventet.»

«Veldig mye bråk og fyll. Gikk tidlig til sengs. Traff få mennesker. Føltes ikke som 17. mai, men mer som fadderuken.»

Både positive og negative minner fra dagen

«17. Mai-feiringen min pleier å innebære masse venner og bekjente rundt meg, dette ble det ikke noe av i år. Var litt kjedelig å være med så få folk jeg var, men det gikk fint. Avsluttet dagen med nærmeste familie, og ble en vellykket dag til syvende og sist.»

«17.mai-brunsj med nærmeste familie. 17.mai-feiring på bedehuset med bedehusvenner - program bestående av taler, en andakt, mat (pølser og is), sang og underholdning. Litt trist å ikke treffe skolekamerater og skolevenninner som jeg pleier, og at det ikke var noe barnetog som bygda ble samlet om. Savnet samlingsfølelsen av bygda som pleier å stå så sterkt 17.mai, da vi ikke kunne feire på vanlig måte.»

«Annerledes. Roligere. Mindre stress. Mindre høytidsstemning.»

«Annerledes feiring. Ikke mange sammen. Savnet storfamilien. Stor deltagelse i båt selv i regnvær. Stolt over byen og landet.»

«Båtkortesjen var spesiell. Kanskje litt uforløst pga øs pøs.»

«Det blir ikke like god stemning uten å gå i 17.mai-tog, men jeg hadde en veldig fin dag med familie og venner.»

«Det positive var jo at vi kunne gå ut i hvert fall og se på folk som gleder, det negative var at det var ingen tog eller spesielle aktiviteter som de andre årene før.»

«Det regnet som bare det. Men lagde pizza i min ooni koda 16. Kona laget en fantastisk god bringebær mousse kake. Laget kransekake som var knallgod. Alkoholfritt som er bra. Min mor var på besøk. Har ikke barn, men pyntet hundene og de fikk wienerpølser. Nesten det samme som å ha barn vil jeg tro.»

«Dårlig vær for utendørsaktiviteter, men de ble gjennomført og vi hadde det gøy. Vi fikk god 17.mai følelse med det vi holdt på med, men savnet flere av familiemedlemmene og ikke minst det å treffe folk, høre musikkorps og glade barn.»

«Fint vær og hjemmefeiring. Savner barnetog, korpsmusikk og liv og røre i gatene.»

«Hadde fin feiring sammen med min nærmeste familie som alle var pyntet. Savnet å ikke kunne se og oppleve aktiviteter med småbarn på skoleplassen. Savnet også å ikke møte andre kjente i bygda, som vi gjør til vanlig på 17 mai. Det med felles nasjonalsang er veldig bra.»

«Hos min familie har det ikke vært like viktig å pynte seg så veldig og istedenfor barnetog har vi sett på traktortog. Det har vært morsomt, men det blir ikke det samme som å høre på korps og barnetog.»

«Hyggelig med frokost med nær familie. Laget ekstra god middag, det vi virkelig la vekt på gode matvarer. Hadde leker og konkurranser i Hagen. Synd at vi ikke alle kunne være sammen som vanlig.»

«Intimiteten i å kun være 6 stk, dårlig vær hindret oss i å grille. Redsel for smitte, dårlig følelse av å ikke kunne invitere flere som kan [ha] vært alene. Koselig med gode venner.»

«Positivt: Personlig hadde jeg en helt vanlig dag hjemme, men det var fint å se sendingene på TV.
Negativt: Litt irriterende å se folk som ikke overholder smittevern, når man gjør det selv.»

«På grunn av situasjonen ble jeg satt i karantene og kunne ikke møte venner eller bruke bunad som jeg vanligvis pleier. Var kun med nærmeste familie, som var fint, men ikke optimalt.»

«Regnvær, men feiring og høytidelig lell.»

«Savnet korpsmusikk og barnetog, hurrarop og mye flagg. Positivt å stå på terrassen å synge JA, vi ELSKER dette landet uten at vi hørte noen andre, men mente å vite at det var mange andre som gjorde det samme.»

«Savnet å kunne feire med hele familien som vanlig på ettermiddag og en vennesamlig til frokost om morgenen med flaggheising, nasjonalsang og diktlesing før stor frokost. Savnet og de faste ritualer med barnetog og kongefamilien på fjernsyn. Savnet og bunaden min som jeg ikke tok på fordi alt ble så annerledes og en båttur på fjorden for å se alt som foregår på land fra båt.»

«Syns det er fryktelig trist at det ikke er barnetog. Både lokalt i bydelen og i sentrum. NRK gjør sitt beste for å skape stemning, men det blir ikke det samme uten barnetogene. Korps og glade unger er 17. mai for meg. Heldigvis har jeg nær familie i nærheten og kunne feire med dem (barn og barnebarn). Det hjelper mot tristheten over at ingenting er normalt.»

«Under korona var det et positivt pusterom å kunne feire nasjonaldagen og tenke på alt det fine med landet vårt. Derimot var det trist å ikke kunne feire på en tradisjonell måte, og med andre enn de nærmeste.»

«Vi satt mer pris på det fine været samt de gode (og små) tingene vi enda kunne gjøre. Godt samhold og god planlegging som var lettere å gjøre med et mindre antall personer inkludert. Derimot fikk jeg ikke mulighet til å være med alle de jeg ønsket, måtte feire utenfor hjemmet mitt for å få se venner.»

LITTERATURLISTE

- Botvar, Pål Ketil, Sunniva E. Holberg og Olaf Agedal. 2013. *Nasjonale symboler i Skandinavia. Dokumentasjonsrapport*. KIFO Notat 2013: 2. Oslo: KIFO.
- Botvar, Pål Ketil og Jorun Lunestad. 2001. *Survey om nasjonale symboler i Skandinavia. En dokumentasjonsrapport*. Oslo: DIAFORSK.
- Fhi.no 06.09.21. «Statistikk om koronavirus og covid-19». Lest 7. september 2021.
[Statistikk koronavirus og covid-19 - FHI](#)
- Rafoss, Tore Witsø og Olaf Agedal. 2021. *Koronajula. En dokumentasjonsrapport om julefeiringen 2020*. KIFO Rapport 2021: 3. Oslo: KIFO.
- Regjeringen.no 7.5.2020a. «Rammer for gjennomføringen av 17. mai-feiringen 2020». Lest 7. september 2021.
[Rammer for gjennomføringen av 17. mai-feiringen 2020 - regjeringen.no](#)
- Regjeringen.no 11.5.2020b. «Hele landet synger "Ja, vi elsker" på 17. mai». Lest 7. september 2021.
[Hele landet synger "Ja, vi elsker" på 17. mai - regjeringen.no](#)
- Regjeringen.no 22.04.2021. «Nasjonaldagsfeiringen 17. mai 2021». Lest 18. august 2021.
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nasjonaldagsfeiringen-17.-mai-2021/id2845485/>

UNDERSØKELSEN OM 17. MAI FEIRINGEN 2021

I det følgende skal vi stille deg noen spørsmål om ditt forhold til 17. maifeiring og om hvordan koronakrisen påvirker måten vi feirer 17. mai på.

1. Hvor viktig er det følgende for at du skal komme i 17. mai-stemning?

(Flere kryss mulige / kryss av det som passer)

- Høre eller synge «Ja, vi elsker»
- Spise pølse eller is
- Se flagg
- Se/høre musikk-korps
- Pynte seg
- Se på barnetog
- Rope hurra
- Høre 17.mai-tale
- Gå i 17.mai-tog
- Se på eller delta i 17.mai-leker (potetløp, sekkeløp eller lignende)
- Se bunader
- Høre om Grunnloven
- 17.mai-frokost
- Se kongefamilien på Slottsbalkongen (på fjernsyn eller i virkeligheten)
- Drikke sjampanje/musserende vin
- Gå i bunad
- Se på 17.mai-sending på fjernsynet
- Se eller delta i bekransing av minnesmerker
- Se/treffe andre som deltar i den lokale 17.mai-feiringen

Svaralternativer på alle: Meget viktig. Viktig. Litt viktig. Ikke viktig. Vet ikke.

2. Har du noen spesielle følelser knyttet til 17. mai?

(merk av inntil tre alternativer)

- En følelse av høytid
- En følelse av ubehag
- En følelse av glede
- En følelse av tristhet
- En følelse av takknemmelighet
- En følelse av fellesskap
- En følelse av ensomhet
- En følelse av stolthet
- En følelse av latterlighet
- Har ingen spesiell følelse

3. Hvilken holdning har du til feiring av 17. mai?

(Flere kryss mulige)

Svaralternativ på alle: Helt enig – Ganske enig – Verken enig eller uenig – Delvis uenig – Helt uenig.

- Det er viktig å feire nasjonaldagen
- Det er likegyldig om man feirer eller ikke feirer dagen
- I Norge overdriver man nasjonaldagsfeiringen
- Det passer ikke inn i en internasjonal tid
- Det bidrar til usunn nasjonalisme
- Det bidrar til positivt samhold
- Det bidrar til inkludering av minoriteter
- Det bidrar til ekskludering av minoriteter
- Under koronaen er det særlig viktig å feire nasjonaldagen, så lenge det ikke øker smittefaren

4. Flaggbruk

Har du (eller den husstanden du tilhører) i løpet av året (siste 12 måneder) brukt det norske flagget i følgende sammenhenger?

(flere kryss mulige)

- Private festdager (fødselsdager o.l.)
- Nasjonale festdager (17. mai o.l.)
- Religiøse festdager og helligdager (1. juledag o.l.)
- Idrettsarrangement
- Private sørgedager (begravelser, dødsfall)
- Har ikke brukt flagget i løpet av året
- Andre sammenhenger, spesifiser :.....

I DET FØLGENDE KOMMER NOEN SPØRSMÅL OM FEIRINGEN AV ÅRETS 17. MAI

5. Hvor feiret du dagen?

(flere kryss mulige / kryss av alle som passer)

- Feiret den hjemme (inne eller utenfor stedet der jeg bor)
- Feiret den på besøk hos venner
- Feiret den på besøk hos familie/slekt
- Feiret den i lokalmiljøet (utenom egen bolig)
- Feiret den i hytte eller fritidsbolig.
- Feiret den ute i naturen
- Feiret den andre steder; i så fall hvilke?:.....
- Feiret ikke dagen
- Vet ikke

6. Hvem feiret du sammen med?

(flere kryss mulige / kryss av alle som passer)

- Feiret alene
- Feiret sammen med nærmeste familie/husstand
- Feiret sammen med slekt (ut over nærmeste familie)

- Feiret sammen med venner jeg har vært sammen med under koronakrisen
- Feiret sammen med venner jeg ikke har vært sammen med under koronakrisen
- Deltok fysisk i feiringer sammen med personer jeg ikke kjenner / vet hvem er
- Deltok digitalt i feiringer sammen med andre gjennom sosiale medier (f.eks. Facebook, Skype, FaceTime eller lignende)
- Andre alternativ, i så fall hvilke?
- Feiret ikke dagen
- Vet ikke

7. Nasjonaldagsfeiring på fjernsyn og internett.

Under årets norske nasjonaldag ble det sendt en rekke programmer fra feiringen på fjernsynet og internett. Så du på noen av disse sendingene?

(flere kryss mulige)

- Så på sendinger på nasjonale fjernsynskanaler (NRK, TV2, TVNorge og lignende)
- Så på lokale sendinger (på internett) fra feiringer på stedet der jeg bor
- Andre alternativer
- Vet ikke / husker ikke

8. På grunn av koronaen inneholdt årets 17. mai feiring en del alternative feiringsformer. Har du sett på eller deltatt i noen av disse? (Her regnes ikke med å ha sett på feiringene på fjernsyn.)

(kryss av de som passer/flere kryss mulige)

- Deltatt i felles nasjonal avsynging av «Ja, vi elsker» (klokka 12)
- Sett eller hørt et musikk-korps marsjere/spille
- Sett på eller deltatt i en båtkortesje
- Sett på eller deltatt i en bilkortesje
- Sett på eller deltatt i andre alternative feiringsformer, i så fall hvilke?
- Har ikke sett på eller deltatt i noen alternative feiringsformer

(plass for å skrive hvilke)

9. Har du nasjonaldrakt/bunad?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

10. Hva hadde du på deg på årets 17.mai?

(kun et kryss mulig)

- Vanlige klær som jeg bruker daglig
- Nasjonaldrakt/bunad
- Pyntet meg med klær som jeg ikke bruker daglig
- Husker ikke / vet ikke

11. Når du ser tilbake på årets 17. mai-feiring, hvordan opplevde du den sammenlignet med tidligere feiringer før koronakrisen?

(Kun et svar mulig)

- Omtrent som den pleide å være tidligere (før koronakrisen)
- Forskjellig fra tidligere år på en negativ måte
- Forskjellig fra tidligere år på en positiv måte
- Verken bedre eller dårligere, bare annerledes

12. Vi vil gjerne høre om det er noe du husker spesielt godt fra din 17. mai-feiring i år under koronakrisen. Skriv med egne ord. Du må gjerne beskrive både positive og negative minner.

(Sett av plass til beskrivelsene)

Koronakrisen 2020–2021 skapte en unntakssituasjon når det gjaldt tradisjonelle måter å feire store nasjonale og religiøse høytider på. Julefeiringen og nasjonaldagsfeiringen i Norge er feiringer med lang historie og bred oppslutning, og de representerer tradisjoner som har stor betydning for befolkningens religiøse og nasjonale identitet. Denne rapporten presenterer funn fra en spørreskjemaundersøkelse om 17. mai-feiringen under koronakrisen i 2021. Dette er en dokumentasjonsrapport – det vil si at den kun presenterer og kort kommenterer tallmaterialet, og gjør rede for hvordan dette er innhentet ved å beskrive utvalget og gjengi spørreskjemaet som er brukt. Rapporten er ment å dokumentere viktige aspekter ved 17. mai-feiringen 2021, inkludert hvordan smitterestriksjoner påvirket opplevelser av nasjonaldagsfeiringen, i hvilken grad man deltok i alternative feiringer og hvordan folk opplevde denne nasjonaldagen sammenlignet med tidligere år.

KIFO Rapport 2021: 2

Rapporten er utgitt av:

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning
Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo

www.kifo.no
kifo@kifo.no

© KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning, 2021
ISBN 978-82-92972-58-8
ISSN 0807-7517